

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 32. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Освітня програма:	Право
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Спеціальність:	081 Право
Галузь знань:	08 Право

Робоча програма дисципліни «Міжнародне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Право» зі спеціальності 081 Право, галузь знань 08 Право

Розробник: кандидат юридичних наук, доцент Микулець Віталій Юрійович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

Протокол № 1 від «01» вересня 2022 року

Завідувач кафедри (підпис) (Ільків О.В.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Право» зі спеціальності 081 Право, галузь знань 08 Право

Гарант освітньої програми (підпис) (проф. Богатирьов І.Г.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2022 року

Голова (підпис) (Оверчук О.В.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 08 «Право»	Обов'язковий компонент освітньої програми	
	спеціальність 081 «Право» Освітня програма: «Право»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		7-й	7 -й
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	8 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		76 год.	100 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення з основними категоріями та галузями міжнародного права, засвоєння знань щодо основних принципів, інститутів та механізму міжнародно-правового регулювання системи міжнародних відносин, формування професійних компетенцій в сфері міжнародного права, прищеплення здобувачам навичок та вмінь, необхідних для самостійної практичної діяльності.

Основними завданнями дисципліни є: вивчення теоретичних основ та нормативно-правової бази, методики аналізу різних аспектів міжнародного права, формування розуміння особливостей реалізації засад міжнародного права, специфіки практики міждержавних відносин і реалізації міжнародних норм у державах, практики міжнародних міжурядових організацій, особливостей практики застосування норм міжнародного права.

Результатом навчання за дисципліною є набуття студентами відповідно до освітньо-професійної програми таких **компетентностей, ЗКЗ (загальні компетентності), СК (спеціальні, фахові компетентності):**

ЗКЗ. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

Опанувавши дисципліну «Міжнародне право» студенти повинні володіти такими **програмними результатами навчання:**

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теорія і основні концепти міжнародного права.

Тема 1. Міжнародне право як особлива система права.

Загальне поняття та характеристика міжнародного права. Міжнародне право як об'єктивна необхідність та реальність міжнародних відносин. Виникнення та розвиток міжнародного права. Виникнення міжнародного права та періодизація його історії. Формування сучасного універсального міжнародного права.

Функції міжнародного права. Поняття та види. Співвідношення функцій міжнародного права з загальними функціями права.

Система міжнародного права. Структура системи міжнародного права: цілі, норми, принципи, інститути, галузі міжнародного права.

Норми міжнародного права. Поняття, ознаки, класифікація норм. Структура норм та її особливості. Класифікація норм за сферою дії, залежно від форми вираження приписів, за формою існування, юридичною чинністю, функціями у системі тощо.

Поняття та види джерел міжнародного права. Види джерел: основні та допоміжні. Міжнародні конвенції, міжнародні звичаї, загальні принципи права, судові рішення і доктрини. Поняття та система основних принципів міжнародного права. Місце та роль основних принципів у системі міжнародного права. Основні принципи та основні права й обов'язки держав. Роль Статуту ООН, Декларації про принципи міжнародного права (1970), Заключного акту НБСЄ (1975), Паризької хартії для нової Європи (1990), інших універсальних та регіональних міжнародних актів для конкретизації основних принципів. Зміст статті 18 Конституції України.

Значення національного законодавства та доктрин міжнародного права.

Міжнародне право як особлива система права, її відмінність від внутрішньодержавних правових систем. Загальне між міжнародним правом та внутрішньодержавним правом. Концепції співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права.

***Література:** основна [1-6], допоміжна [7, 12, 17, 18, 19].*

Тема 2. Суб'єкти міжнародного права.

Поняття міжнародної правосуб'єктності. Розвиток сучасного міжнародного права і тенденції розвитку інституту міжнародної правосуб'єктності. Правоздатність суб'єкта міжнародного права. Види міжнародної правосуб'єктності і класифікація суб'єктів міжнародного права. Джерела та основні інститути.

Держави – основні суб'єкти міжнародного права: ознаки та загальна характеристика. Суверенітет держави: поняття, ознаки, соціальна та політична сутність. Особливості правоздатності та дієздатності держав. Права та обов'язки держав – елемент їх міжнародної правосуб'єктності. Україна як суб'єкт міжнародного права.

Політико-правові і територіальні зміни та юридичні факти, які мають міжнародно-правову значимість. Нові держави, нові уряди, органи боротьби за самовизначення, органи народного супротиву. Політико-територіальні зміни та міжнародне право. Види та форми визнання (в залежності від дестинаторів, за суб'єктами, об'ємом). Визнання «de jure», «de facto», «ad hoc».

Визнання держав. Способи виникнення нових держав. Конститутивна та декларативна теорії визнання. Значення та юридичні наслідки факту визнання для держав. Участь держави у міжнародних договорах та організаціях і визнання.

Визнання урядів. Критерії визнання нового уряду. Проблеми визнання урядів, сформованих сторонами внутрішньодержавного конфлікту, емігрантських урядів, урядів у вигнанні. Визнання сторін воєнних конфліктів (органів народного опору, органів національного звільнення). Умови, критерії, юридичні наслідки визнання.

Правонаступництво держав. Поняття та види правонаступництва. Правонаступництво держав стосовно міжнародних договорів, державних кордонів, власності, боргів, архівів, членства у міжнародних організаціях.

Міжнародна правосуб'єктність народів, що борються за незалежність (реалізують право на самовизначення). Ознаки, які характеризують міжнародну правосуб'єктність народу, нації. Декларація про надання незалежності колоніальним державам і народам.

Функціональні суб'єкти міжнародного права. Проблема міжнародної правосуб'єктності індивідів та міжнародних неурядових організацій.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 17, 18, 19, 22].

Тема 3. Відповідальність у міжнародному праві.

Міжнародно-правова відповідальність. Поняття та роль у функціонуванні міжнародного права. Питання кодифікації інституту відповідальності. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.

Підстави для міжнародно-правової відповідальності. Юридичні, фактичні та процесуальні підстави. Ознаки міжнародного правопорушення (протиправна поведінка, шкода (збиток), заподіяний протиправною поведінкою, причинний зв'язок між дією та шкідливими наслідками, карність). Склад міжнародного правопорушення.

Класифікація міжнародних правопорушень: міжнародні злочини, злочини міжнародного характеру, міжнародні делікти. Поняття, ознаки, види. Нормативно-правова регламентація злочинів.

Відповідальність держави за діяльність її органів, юридичних та фізичних осіб. Проблема відповідальності за діяльність організацій та фізичних осіб, не пов'язаних з політикою та діями даної держави. Зобов'язання звільнення держави від відповідальності.

Види відповідальності держав. Політична (сатисфакції, ресторація, різноманітні форми обмежень суверенітету, декларативні рішення) та матеріальна (репарації, реституції, субституції). Особливості відповідальності держави за агресію.

Міжнародно-правові санкції. Особливості застосування санкцій. Індивідуальні та колективні санкції. Класифікація санкцій у залежності від суб'єктів. Санкції, застосовувані в порядку самопомогі (реторсії, репресалії, розірвання або призупинення дипломатичних та консульських відносин, самооборона). Санкції, здійснювані за допомогою міжнародних організацій. Обставини, що виключають відповідальність держав.

Кримінальна відповідальність фізичних осіб за правопорушення, які посягають на міжнародний правопорядок. Підстави та види. Кримінальна відповідальність фізичних осіб за злочини міжнародного характеру. Підстави. Особливості. Механізм. Статути міжнародних трибуналів.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 17, 18, 19, 22].

Тема 4. Право міжнародних договорів.

Поняття та види міжнародних договорів. Юридична природа міжнародного договору, суб'єкти договору, «треті» держави. Форма договору: найменування, мова, структура.

Стадії укладання міжнародних договорів, їх юридичне закріплення у договорах та звичаях, регламентах міжнародних конференцій, статутах міжнародних організацій. Характеристика стадій: договірна ініціатива; з'ясування повноважень; підготовка та прийняття тексту договору (основні організаційно-правові форми підготовки узгодженого тексту договору, підписання, підписання ad referendum, парафування); висловлення згоди на обов'язковість договору (підписання, обмін документами, що складають договір, ратифікацію, його прийняття, затвердження, приєднання до нього, застереження). Правові наслідки таких дій для учасників договору.

Тлумачення договорів, принципи та правила; органи тлумачення. Види тлумачення –

офіційне, неофіційне, історичне, логічне, еволютивне та ін.

Реєстрація та опублікування договорів (промульгація). Статус депозитарія.

Припинення міжнародних договорів і зупинення їхньої дії. Підстави припинення дії договорів. Денонсація та анулювання. Докорінна зміна обставин, виникнення нової імперативної норми міжнародного права.

Поняття недійсності договорів: рівноправні та нерівноправні договори, формально-юридична та матеріальна недійсність. Абсолютна та відносна недійсність. Естоппель. Дія та використання договорів.

Вплив війни на міжнародні договори. Поновлення дії договору після припинення війни. Мирні договори як особливий вид договорів.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 17, 18, 19, 22, 28].

Тема 5. Право зовнішніх зносин.

Право зовнішніх зносин: поняття (у широкому та вузькому значеннях, сфери дії органів зовнішніх зносин). Органи зовнішніх зносин держави: внутрішньодержавні та закордонні органи.

Поняття дипломатичного права. Джерела підгалузі – універсальні, двосторонні, регіональні договори та звичаї, їх кодифікація. Законодавство України щодо дипломатичних представництв та консульських установ. Загальні інститути дипломатичного права: інститут встановлення дипломатичних зносин та їх припинення, інститут початку та припинення місії, інститут класів дипломатичних представників, інститут відзиву дипломатів, інститут функцій дипломатичного представництва, інститут привілеїв та імунітетів персоналу, приміщення, архівів, кур'єрів тощо.

Поняття дипломатичного корпусу та його правовий статус на території держави перебування. Дипломатичний персонал, адміністративно-технічний персонал, допоміжний персонал. Обов'язки держав за Конвенцією про дипломатичні зносини 1961 р.

Консульське право як підгалузь права зовнішніх зносин. Поняття консульського права, його особливості. Джерела консульського права. Кодифікація норм консульського права. Конвенція про консульські зносини 1963 р. Обов'язки держав за Конвенцією про консульські зносини 1963 р.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 17, 18, 19, 22, 28].

Тема 6. Територія у міжнародному праві.

Територія як комплексне поняття, яка включає різні види просторів (сушу, повітряний простір, космос, Світовий океан, їх природні ресурси). Територія як юридична категорія, її види в залежності від режимів: території, які знаходяться під суверенітетом держави; територія, яка є надбанням людства; територія зі змішаним режимом.

Державна територія, її складові. Види сухопутної території – острови, анклав; квазісухопутна територія – штучні споруди (платформи) за межами державних кордонів. Види водної території – внутрішні водотоки, ріки, озера, замкнуті моря, внутрішні морські води, територіальне море.

Державний суверенітет у відношенні до державної території, державні кордони як межа розподілу суверенітету держави. Поняття державних кордонів, інститути делімітації та демаркації. Кордони водні, сухопутні, повітряні.

Територіальні проблеми у взаємовідносинах держав, засоби їх вирішення. Галузь, регулююча взаємовідносини держав відносно територій та їх кордонів. Джерела та суб'єкти галузі, основні та спеціальні принципи. Правові підстави для зміни території держави, перегляд її кордонів.

Простори, які знаходяться у загальному користуванні людством – космос, космічний простір, Місяць, інші небесні тіла. Відкрите Море та Міжнародний район морського дна,

Антарктика, Арктика, включаючи повітряний простір. Ознаки таких територій: мирне використання, недискримінація, заборона національного присвоєння, використання на благо усіх держав, особлива система контролю.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 14, 17- 19, 21, 22, 28].

Тема 7. Право міжнародних організацій.

Поняття та види міжнародних організацій, політико-економічні фактори, які впливають на розвиток подібної правової форми співпраці держав. Універсальні міжнародні організації, їх роль у вирішенні глобальних проблем цивілізації.

Критерії класифікації міжнародних організацій за видами суб'єктів-засновників, колом учасників та їх статусу, дії у просторі, часом дії, видам співпраці тощо. Ознаки міжнародної організації як суб'єкта міжнародного права. Юридична природа правосуб'єктності. Договірна, дипломатична, спеціальна правосуб'єктність. Право на участь у міжнародних організаціях, підстави членства, зобов'язання, які виникли із членства.

Структура міжнародної організації, система головних та допоміжних органів. Види активів організації. Концепція зовнішнього та внутрішнього права. Відповідальність міжнародних організацій, можливі механізми реалізації відповідальності.

Правове становище ООН. Історія створення ООН, роль держав антигітлерівської коаліції. Структура ООН. Місце головних органів у системі ООН, їх повноваження та компетенція, їх взаємодія, види активів.

Регіональні міжнародні організації: Рада Європи (РЄ), Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Європейський Союз (ЄС), Організація Північноатлантичного договору (НАТО), Організація американських держав (ОАД), Ліга арабських держав (ЛАД), Організація африканської єдності (ОАЄ), Організація Ісламська конференція (ОІК), Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН).

Література: основна [1-6], допоміжна [7-10, 12, 17, 18, 19, 21, 22, 28, 34].

Тема 8. Права людини і міжнародне право.

Поняття, основні напрямки розвитку галузі – укладення універсальних позитивних юридичних актів, юридичних актів, пов'язаних з грубим порушенням прав людини та ін.

Об'єм прав людини, які захищаються міжнародним правом. Класифікація прав та свобод за поколіннями. Четверте покоління – право людини на життя у безпечному, не насильницькому, без'ядерному, екологічно чистому мирі.

Зобов'язання держави відносно до фізичних осіб, які знаходяться на її території. Поняття населення держави – громадяни, апатриди, іноземці. Правовий статус біженців. Конвенції про статус громадян, біженців і переміщених осіб. Міжнародно-правові питання громадянства. Проблеми біпатризму та апатризму. Право притулку.

Захист прав національних меншин у міжнародному праві. Декларація про права осіб, що належать до національних чи етнічних, релігійних та лінгвістичних меншин 1992 р.

Класифікація міжнародних актів про права людини. Правовий зміст основного принципу міжнародного права поваги прав та основних свобод людини у Статуті ООН та конкретизованих документах (Пактах про права людини 1966 р., факультативних протоколів до них, інших документах).

Міжнародні універсальні механізми співпраці держав щодо захисту прав людини – система ООН, її головні органи, Верховний комісар з захисту прав людини, комітети, комісії, спеціалізовані установи – МОП, ЮНЕСКО, ВОЗ та ін., конвенційні органи – комітети та комісії, які створені з метою контролю за реалізацією угод. Значення створення міжнародних трибуналів та судів із захисту прав людини.

Регіональні механізми захисту – Європейський Суд з прав людини, Міжамериканський суд з прав людини, органи ОБСЄ. Імплементация державами міжнародно-правових

зобов'язань через національні механізми.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 9, 10, 12, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 35, 38].

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти міжнародного права.

Тема 9. Міжнародне гуманітарне право.

Міжнародно-правове регулювання збройних конфліктів. Принципи та джерела галузі.

Напрямки міжнародного співробітництва у сфері збройних конфліктів. Поняття та види збройних конфліктів. Характерні ознаки міжнародних збройних конфліктів та конфліктів не міжнародного характеру. Учасники збройного конфлікту: комбатанти і некомбатанти.

Початок війни та його правові наслідки, театр війни. Обмеження засобів і методів ведення війни. Ведення морської війни. Нейтралітет у збройному конфлікті.

Міжнародно-правовий захист жертв війни. Режим воєнної окупації. Режим військового полону (III Женевська конвенція 1949 р.): поняття військовополонених, зобов'язання держави, яка утримує в полоні. Міжнародна охорона цивільного населення.

Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей.

Міжнародне регулювання закінчення воєнних дій, стану війни. Перемир'я (місцеве, загальне) і капітуляція (проста, загальна, беззастережна, почесна).

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 9, 10, 12, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 35, 38].

Тема 10. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.

Способи підтримки міжнародного миру та безпеки. Поняття, класифікація спорів. Зміст принципу мирного вирішення міжнародних спорів.

Мирні засоби вирішення міжнародних спорів за Статутом ООН. Механізми мирного вирішення спорів конвенційного характеру. Дипломатичні засоби врегулювання спорів. Міжнародна процедура з примирення, добрі послуги, погоджувальні та слідчі комісії, інститут прикордонних представників. Безпосередні переговори та консультації держав та урядів, дипломатичних відомств.

Міжнародний арбітраж. Історія розвитку і процедура діяльності третейських судів.

Міжнародна судова процедура. Міжнародний Суд ООН. Суд Європейських співтовариств, Європейський суд з прав людини, Суд ОБСЄ з примирення та арбітражу, Африканська комісія з прав людини та народів. Міжнародний арбітраж (третейський суд). Постійна палата третейського суду у Гаазі. Вирішення спорів у межах міжнародних організацій. Вирішення міжнародних спорів між державами та юридичними і фізичними особами.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 9, 10, 12, 17, 18, 22, 28-30].

Тема 11. Міжнародне кримінальне право.

Поняття, загальні ознаки та інститути міжнародного кримінального права. Джерела. Види актів із питань співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, їх взаємодія з національним кримінальним законодавством.

Міжнародні злочини і злочини міжнародного характеру. Поняття та ознаки.

Держави як суб'єкти нормотворення; держави як суб'єкти відповідальності за порушення зобов'язань щодо співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Поняття «конвенційного» злочину.

Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю, її основні напрямки. Уніфікація кримінального законодавства. Загальні та регіональні міжнародні угоди (рабство та работоргівля; злочини проти життя та здоров'я; тероризм; незаконний обіг наркотиків і психотропних речовин; підробка грошових знаків і цінних паперів; організована злочинність).

Екстрадиція. Заснування міжнародних органів (Інтерпол, Європол т. ін.).

Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол): історія заснування, структура, основні напрямки діяльності, оцінка діяльності Інтерполу. Україна і Інтерпол.

Кримінальна відповідальність фізичних осіб за злочини міжнародного характеру. Підстави. Особливості. Механізм. Статус міжнародних трибуналів. Загальне та особливе у структурі та діяльності трибуналів.

Міжнародний кримінальний суд у системі органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 9, 10, 12, 17, 18, 19, 36, 37, 40, 41].

Тема 12. Міжнародне економічне право.

Економічні міжнародні відносини як традиційна галузь співпраці держав. Інтеграційні процеси універсального та регіонального характеру. Поняття економічної безпеки.

Спеціальні принципи галузі. Роль ООН у їх формуванні. Декларація Генеральної Асамблеї ООН про встановлення нового економічного порядку 1974 р., Хартія економічних прав та обов'язків держав 1974 р., Декларація про економічну співпрацю 1990 р., документи спеціалізованих установ ООН економічного характеру – ЮНИДО, ЮНКТАД, ЮНСІТРАЛ, МВФ.

Принципи свободи вибору економічної співробітництва, економічної недискримінації, невід'ємного суверенітету над своїми природними ресурсами та своєю економічною діяльністю, добровільність та сумлінність у виконанні своїх міжнародних зобов'язань, принцип взаємної та рівної вигоди, надання допомоги країнам, які розвиваються.

Принципи, які сприяють організації правового співробітництва у галузі економіки – принцип найбільшого сприяння, принцип надання національного режиму, преференційного режиму. Їх співвідношення з основними принципами міжнародного права та спеціальними принципами галузі.

Форми міжнародного економічного співробітництва. Світова організація торгівлі. Європейський Союз. Економічне співробітництво в межах СНД, Економічний Суд СНД. Організація країн – експортерів нафти (ОПЕК).

Види економічного співробітництва: міждержавні фінансові, товарні, лізингові угоди, угоди про науково-технічну співпрацю, про надання економічної допомоги.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 11, 17, 18, 19, 36, 37, 38].

Тема 13. Міжнародне морське право.

Джерела міжнародного морського права, кодифікація та прогресивний розвиток.

Внутрішні морські води: поняття, межі, режим. Режим портів. Юрисдикція держави у відношенні іноземних судів та екіпажів. Озера, внутрішні моря, «історичні» моря та затоки. Правовий режим за українським законодавством (Конституція України, Кодекс торгового мореплавання України, Закон України «Про державний кордон України»)

Архіпелажні води: порядок визначення, режим, право та порядок архіпелажного проходу.

Територіальне море (територіальні води) – державна територія. Ширина територіального моря, права прибережної держави, її обов'язки відносно права проходу іноземних суден.

Виняткова економічна зона: межі (12+188 миль), правовий режим; свободи відкритого моря.

Континентальний шельф: поняття, межі, принципи їх визначення. Права та обов'язки прибережних держав відносно діяльності на континентальному шельфі. Види діяльності. Характер виключної юрисдикції. Внутрішньодержавна регламентація правового режиму континентального шельфу (Кодекс України про надра, Закон України «Про виняткову (морську) економічну зону України»).

Відкрите море: поняття, географічний та політичний статус, міжнародно-правовий режим, принципи використання та дослідження відкритого моря усіма державами. Прилегла зона – частина відкритого моря зі спеціальним статусом (поняття та види).

Міжнародно-правові свободи відкритого моря – свобода судноплавства, польотів над відкритим морем, риболовства, наукових досліджень, прокладки комунікацій, кабелів та трубопроводів тощо.

Права та обов'язки держав стосовно використання відкритого моря та його ресурсів. Дії, які порушують режим відкритого моря за Конвенціями 1958 та 1982 рр. Склад правопорушень, співробітництво держав по боротьбі з ними.

Міжнародні протоки та канали. Міжнародні канали: поняття та критерії набуття статусу міжнародних. Правовий режим Суецького, Панамського, Кільського каналів.

Принцип мирного вирішення спорів та його регламентація. Механізм Конвенції з морського права, Конвенцій по охороні морського середовища. Міжнародний Суд ООН та його роль у вирішенні спорів про розмежування континентального шельфу, економічної зони, територіального моря.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 11, 17, 18, 19, 21, 27, 32, 38].

Тема 14. Міжнародне повітряне та космічне право.

Поняття та ознаки міжнародного повітряного права. Принципи галузі. Поняття та види міжнародного повітряного простору. Повітряний простір та його верхня межа. Делімітація повітряного та космічного простору. Повітряний простір над державною територією та його режим. Паризька конвенція 1919 р. про регулювання повітряної навігації. Суверенітет держав над повітряним простором над своєю сухопутною територією та територіальним морем. Правові наслідки незаконних польотів над державною територією. Повітряний простір над міжнародною територією та його режим. Правове регулювання міжнародних повітряних сполучень. Комерційні права міжнародних повітряних сполучень («свободи повітря»)

Джерела галузі. Основні договори в сфері міжнародного повітряного права, прийняті під егідою ІКАО: договори чиказької системи; договори варшавської системи; договори римської системи; договори про незаконне втручання в діяльність цивільної авіації. Регіональні угоди, двосторонні угоди про надання свобод використання повітряного простору.

Міжнародні організації – Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО), регіональні організації – Європейська конференція цивільної авіації (ЄКАК), Європейська організація із забезпечення безпеки навігації – Євроконтроль, Африканська комісія цивільної авіації, Рада цивільної авіації арабських держав, Латиноамериканська комісія цивільної авіації. Неурядові організації – Асоціація міжнародного права, Інститут міжнародного права.

Види співробітництва держав стосовно використання повітряного простору: перевезення пасажирів та вантажу, регулювання польотів у міжнародному повітряному просторі, контроль за станом транспортних засобів, встановлення стандартів, аеронавігаційних планів, рекомендацій по будівництву аеропортів, боротьба з незаконними діями на борту повітряних суден. Відповідальність авіакомпаній за смерть та шкоду, заподіяну пасажирам

Поняття міжнародного космічного права, її система, об'єкти, джерела, основні принципи міжнародного права та спеціальні принципи галузі. Джерела галузі.

Міжнародно-правовий режим космосу – космічного простору та небесних тіл. Міжнародно-правова регламентація умов космічної діяльності. Співробітництво держав у галузі метеорології, дистанційного зондування Землі з космосу, космічної медицини, космічної геології і т. ін. Правовий режим Місяця і небесних тіл. Їх повна демілітаризація та нейтралізація. Заборона національного присвоєння.

Штучні небесні тіла (космічні об'єкти), їх правовий режим. Правовий режим екіпажів штучних небесних тіл: супутників, орбітальних станцій. Правовий статус космонавтів.

Література: основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 11, 17, 18, 19, 38].

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теорія і основні концепти міжнародного права												
Тема 1. Міжнародне право як особлива система права.	7	-	2	-	-	5	7	-	2	-	-	5
Тема 2. Суб'єкти міжнародного права.	9	2	2	-	-	5	9	2	2	-	-	5
Тема 3. Відповідальність у міжнародному праві.	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 4. Право міжнародних договорів.	9	2	2	-	-	5	9	2	2	-	-	5
Тема 5. Право зовнішніх зносин.	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 6. Територія у міжнародному праві.	7	2	2	-	-	3	7	2	-	-	-	5
Тема 7. Право міжнародних організацій.	7	-	2	-	-	5	7	-	-	-	-	7
Тема 8. Права людини і міжнародне право.	7	2	2	-	-	3	7	-	-	-	-	7
Усього за ЗМ 1	60	8	16	-	-	36	60	6	6	-	-	48
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти міжнародного права												
Тема 9. Міжнародне гуманітарне право.	9	2	-	-	-	7	9	-	2	-	-	7
Тема 10. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.	9	2	2	-	-	5	9	2	-	-	-	7
Тема 11. Міжнародне кримінальне право.	11	2	2	-	-	7	11	-	-	-	-	11
Тема 12. Міжнародне економічне право.	11	2	2	-	-	7	11	2	-	-	-	9
Тема 13. Міжнародне морське право.	11	2	2	-	-	7	11	-	-	-	-	11
Тема 14. Міжнародне повітряне та космічне право.	9	2	-	-	-	7	9	2	-	-	-	7
Усього за ЗМ 2	60	12	8	-	-	40	60	6	2	-	-	52
Усього годин	120	20	24	-	-	76	120	12	8	-	-	100

5. Теми практичних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
Змістовий модуль 1. <i>Теорія і основні концепти міжнародного права</i>		
1	Тема 1. Міжнародне право як особлива система права.	2/2
2	Тема 2. Суб'єкти міжнародного права.	2/2
3	Тема 3. Відповідальність у міжнародному праві.	2/-
4	Тема 4. Право міжнародних договорів.	2/2
5	Тема 5. Право зовнішніх зносин.	2/-
6	Тема 6. Територія у міжнародному праві.	2/-
7	Тема 7. Право міжнародних організацій.	2/-
8	Тема 8. Права людини і міжнародне право.	2/-
Змістовий модуль 2. <i>Практичні аспекти міжнародного права</i>		
9	Тема 9. Міжнародне гуманітарне право.	-/2
10	Тема 10. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.	2/-
11	Тема 11. Міжнародне кримінальне право.	2/-
12	Тема 12. Міжнародне економічне право.	2/-
13	Тема 13. Міжнародне морське право.	2/-
	Разом	24/8

6. Самостійна робота

N з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
Змістовий модуль 1. <i>Теорія і основні концепти міжнародного права</i>		
1	Тема 1. Міжнародне право як особлива система права	5/5
2	Тема 2. Суб'єкти міжнародного права	5/5
3	Тема 3. Відповідальність у міжнародному праві	5/7
4	Тема 4. Право міжнародних договорів	5/5
5	Тема 5. Право зовнішніх зносин	5/7
6	Тема 6. Територія у міжнародному праві	3/5
7	Тема 7. Право міжнародних організацій	5/7
8	Тема 8. Права людини і міжнародне право	3/7
Змістовий модуль 2. <i>Практичні аспекти міжнародного права</i>		
9	Тема 9. Міжнародне гуманітарне право.	7/7
10	Тема 10. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.	5/7

11	Тема 11. Міжнародне кримінальне право.	7/11
12	Тема 12. Міжнародне економічне право.	7/9
13	Тема 13. Міжнародне морське право.	7/11
14	Тема 14. Міжнародне повітряне та космічне право.	7/7
	Разом	76/100

7. Завдання для самостійного опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теорія і основні концепти міжнародного права				
<i>Тема 1. Міжнародне право як особлива система права.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	<i>основна [1-6], допоміжна [7, 12, 17, 18, 19]</i>	4
<i>Тема 2. Суб'єкти міжнародного права.</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Анотування основних джерел з теми. Підготовка доповіді	<i>основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 17, 18, 19, 22]</i>	4
<i>Тема 3. Відповідальність у міжнародному праві.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Анотування основних джерел з теми. Підготовка доповіді.	<i>основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 17, 18, 19, 22]</i>	4
<i>Тема 4. Право міжнародних договорів.</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	<i>основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 17, 18, 19, 22, 28]</i>	4
<i>Тема 5. Право зовнішніх зносин.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	<i>основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 17, 18, 19, 22, 28]</i>	4
<i>Тема 6. Територія у міжнародному праві.</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Анотування основних та додаткових джерел з теми. Підготовка доповіді.	<i>основна [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 12, 14, 17- 19, 21, 22, 28]</i>	4
<i>Тема 7. Право</i>	Конспектування	Анотування	<i>основна</i>	4

<i>міжнародних організацій.</i>	тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	основних та додаткових джерел з теми. Підготовка доповіді.	[1-6], допоміжна [7-10, 12, 17, 18, 19, 21, 22, 28, 34]	
<i>Тема 8. Права людини і міжнародне право.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	<i>основна</i> [1-6], допоміжна [7, 9, 10, 12, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 35, 38]	4
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти міжнародного права				
<i>Тема 9. Міжнародне гуманітарне право.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Анотування основних та додаткових джерел з теми. Підготовка доповіді.	<i>основна</i> [1-6], допоміжна [7, 9, 10, 12, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 35, 38]	4
<i>Тема 10. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	<i>основна</i> [1-6], допоміжна [7, 9, 10, 12, 17, 18, 22, 28-30]	5
<i>Тема 11. Міжнародне кримінальне право.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Анотування основних та додаткових джерел з теми. Підготовка доповіді.	<i>основна</i> [1-6], допоміжна [7, 9, 10, 12, 17, 18, 19, 36, 37, 40, 41]	5
<i>Тема 12. Міжнародне економічне право.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Експрес опитування. Анотування основних джерел з теми.	<i>основна</i> [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 11, 17, 18, 19, 36, 37, 38]	5
<i>Тема 13. Міжнародне морське право.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Усне та письмове опитування. Презентація основних положень за темою.	<i>основна</i> [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 11, 17, 18, 19, 21, 27, 32, 38]	5
<i>Тема 14. Міжнародне повітряне та космічне право.</i>	Конспектування тематичного матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи	Анотування основних та додаткових джерел з теми. Підготовка доповіді.	<i>основна</i> [1-6], допоміжна [7, 8, 10, 11, 17, 18, 19, 38]	4

Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами матеріалу з навчальної дисципліни «Міжнародне право» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Підготовка доповідей або презентацій як форма індивідуальної роботи навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Оцінка доповіді або презентації враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб доповідь або презентація були виконані відповідно до теми та повністю розкривали проблему дослідження.

Перелік проблемних питань

1. Міжнародне приватне право як галузь права
2. Предмет міжнародного приватного права.
3. Поняття іноземного елементу.
4. Методи міжнародного приватного права.
5. Система міжнародного приватного права.
6. Співвідношення міжнародного приватного і міжнародного публічного права.
7. Джерела міжнародного приватного права
8. Поняття та види джерел міжнародного приватного права.
9. Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права.
10. Міжнародні договори як джерело міжнародного приватного права.
11. Міжнародні звичаї: поняття та види.
12. Роль арбітражної і судової практики в регулюванні міжнародних приватних відносин.
13. Колізійні норми в міжнародному приватному праві
14. Поняття та види колізійної норми.
15. Структура колізійної норми.
16. Типи колізійних прив'язок.
17. Уніфікація в міжнародному приватному праві.
18. Суб'єкти міжнародного приватного права
19. Фізична особа як суб'єкт міжнародного приватного права.
20. Правоздатність іноземців та осіб без громадянства.
21. Дієздатність іноземних громадян та осіб без громадянства.
22. Визнання іноземців та осіб без громадянства обмежено дієздатними та недієздатними.
23. Визнання іноземців та осіб без громадянства безвісно відсутніми та оголошення їх померлими.
24. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
25. Правовий статус іммігрантів в Україні.
26. Правовий статус біженців та осіб, що потребують додаткового або тимчасового захисту, в Україні.
27. Особистий закон юридичної особи.
28. Державна належність юридичної особи.
29. Типи колізійних прив'язок щодо визначення "національності" юридичної особи.
30. Правовий статус юридичних осіб, заснованих на іноземному капіталі, в Україні.
31. Держава як учасник міжнародних приватних відносин. Імунітет держави: поняття та види.
32. Особлива частина міжнародного приватного права.
33. Право власності в міжнародному приватному праві
34. Характеристика права власності в міжнародних приватних відносинах.

35. Колізійні питання права власності.
36. Правовий режим іноземних інвестицій.
37. Міжнародний договір купівлі-продажу
38. Поняття міжнародного договору купівлі-продажу.
39. Право, що застосовується до договору.
40. Форма міжнародного договору купівлі-продажу.
41. Зміст міжнародного договору купівлі-продажу.
42. Характеристика Віденської конвенції 1980 р. про міжнародний договір купівлі-продажу.
43. Правила інтерпретації міжнародних комерційних термінів (ІНКОТЕРМС) в редакції 2010 р.
44. Міжнародні перевезення
45. Поняття і види міжнародних перевезень.
46. Міжнародні залізничні перевезення.
47. Міжнародні автомобільні перевезення.
48. Повітряні перевезення в міжнародному сполученні.
49. Міжнародні морські перевезення.
50. Міжнародний комерційний арбітраж. Визнання та виконання рішень іноземних судів, арбітражів та доручень іноземних органів юстиції.
51. Правові засади функціонування міжнародного комерційного арбітражу. Арбітражна угода.
52. Міжнародний комерційний арбітраж при Торгово-промисловій палаті України.
53. Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України.
54. Визнання та виконання рішень іноземних судів, арбітражів та доручень іноземних органів юстиції.

Перелік тем може змінюватися з урахуванням актуальної проблематики у сфері міжнародного права.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Міжнародне право» застосовуються наступні методи навчання:

1. Лекції із застосуванням пояснювально-ілюстративного методу, із використанням роздаткового матеріалу та мультимедійних презентацій.
2. Практичні заняття з застосуванням інтерактивних методів проведення практичних занять (режим бесіди, діалогу).
3. Складання опорного конспекту теми, побудова структурної схеми окремого питання, систематизація інформації у вигляді таблиці тощо;
4. Методи та прийоми активізації навчальної діяльності студента під час лекційних та практичних завдань (дискусія, дебати тощо).
5. Поточне консультування. Самостійна робота студентів з літературними та Інтернет-джерелами.
6. Презентація результатів виконаних завдань та досліджень студентом.

9. Методи контролю

При вивченні студентами курсу «Міжнародне право» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль

реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;

- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Загальне поняття та характеристика міжнародного права.
2. Формування сучасного універсального міжнародного права.
3. Функції міжнародного права. Поняття та види. Співвідношення функцій міжнародного права з загальними функціями права.
4. Система міжнародного права. Структура системи міжнародного права: цілі, норми, принципи, інститути, галузі міжнародного права.
5. Норми міжнародного права.
6. Поняття та види джерел міжнародного права.
7. Значення національного законодавства та доктрин міжнародного права.
8. Міжнародне право як особлива система права, її відмінність від внутрішньодержавних правових систем.
9. Концепції співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права.
10. Поняття міжнародної правосуб'єктності. Правоздатність суб'єкта міжнародного права.
11. Джерела та основні інститути.
12. Держави – основні суб'єкти міжнародного права: ознаки та загальна характеристика.
13. Політико-правові і територіальні зміни та юридичні факти, які мають міжнародно-правову значимість.
14. Визнання держав. Способи виникнення нових держав.
15. Визнання урядів.
16. правонаступництво держав. Поняття та види правонаступництва.
17. Міжнародна правосуб'єктність народів, що борються за незалежність (реалізують право на самовизначення).
18. Функціональні суб'єкти міжнародного права.
19. Міжнародно-правова відповідальність. Поняття та роль у функціонуванні міжнародного права.
20. Підстави для міжнародно-правової відповідальності.
21. Класифікація міжнародних правопорушень. Поняття, ознаки, види. Нормативно-правова регламентація злочинів.
22. Відповідальність держави за діяльність її органів, юридичних та фізичних осіб.
23. Види відповідальності держав.
24. Міжнародно-правові санкції. Особливості застосування санкцій.
25. Кримінальна відповідальність фізичних осіб за правопорушення, які посягають на міжнародний правопорядок.
26. Статути міжнародних трибуналів
27. Поняття та види міжнародних договорів.
28. Стадії укладання міжнародних договорів.. Характеристика стадій. Правові наслідки таких дій для учасників договору.
29. Тлумачення договорів.
30. Реєстрація та опублікування договорів (промульгація). Статус депозитарія.
31. Припинення міжнародних договорів і зупинення їхньої дії.

32. Поняття недійсності договорів.
33. Вплив війни на міжнародні договори.
34. Право зовнішніх зносин. Органи зовнішніх зносин держави: внутрішньодержавні та закордонні органи.
35. Поняття дипломатичного права. Загальні інститути дипломатичного права.
36. Поняття дипломатичного корпусу та його правовий статус на території держави перебування.
37. Консульське право як підгалузь права зовнішніх зносин. Поняття консульського права, його особливості.
38. Територія як комплексне поняття, яка включає різні види просторів. Територія як юридична категорія, її види в залежності від режимів.
39. Державна територія, її складові.
40. Державний суверенітет у відношенні до державної території, державні кордони як межа розподілу суверенітету держави.
41. Територіальні проблеми у взаємовідносинах держав, засоби їх вирішення.
42. Простори, які знаходяться у загальному користуванні людством.
43. Поняття та види міжнародних організацій.
44. Критерії класифікації міжнародних організацій.
45. Юридична природа правосуб'єктності.
46. Структура міжнародної організації, система головних та допоміжних органів.
47. Правове становище ООН.
48. Регіональні міжнародні організації.
49. Права людини, які захищаються міжнародним правом.
50. Класифікація прав та свобод за поколіннями.
51. Зобов'язання держави відносно до фізичних осіб, які знаходяться на її території.
52. Захист прав національних меншин у міжнародному праві.
53. Класифікація міжнародних актів про права людини.
54. Міжнародні універсальні механізми співпраці держав по захисту прав людини.
55. Регіональні механізми захисту.
56. Міжнародно-правове регулювання збройних конфліктів. Принципи та джерела галузі.
57. Напрямки міжнародного співробітництва у сфері збройних конфліктів.
58. Початок війни та його правові наслідки, театр війни.
59. Міжнародно-правовий захист жертв війни.
60. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей.
61. Міжнародне регулювання закінчення воєнних дій, стану війни.
62. Способи підтримки міжнародного миру та безпеки.
63. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів за Статутом ООН. Механізми мирного вирішення спорів конвенційного характеру. Дипломатичні засоби врегулювання спорів.
64. Міжнародний арбітраж. Історія розвитку і процедура діяльності третейських судів.
65. Міжнародна судова процедура.
66. Вирішення спорів у межах міжнародних організацій. Вирішення міжнародних спорів між державами та юридичними і фізичними особами.
67. Поняття, загальні ознаки та інститути міжнародного кримінального права. Джерела.
68. Міжнародні злочини і злочини міжнародного характеру. Поняття та ознаки.
69. Держави як суб'єкти нормотворення; держави як суб'єкти відповідальності за порушення зобов'язань щодо співробітництва в боротьбі зі злочинністю.
70. Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю, її основні напрямки.
71. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол).

72. Кримінальна відповідальність фізичних осіб за злочини міжнародного характеру.
73. Міжнародний кримінальний суд у системі органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю.
74. Економічні міжнародні відносини як традиційна галузь співпраці держав.
75. Спеціальні принципи галузі. Роль ООН у їх формуванні.
76. Принципи міжнародного економічного права.
77. Форми міжнародного економічного співробітництва.
78. Види економічного співробітництва.
79. Джерела міжнародного морського права, кодифікація та прогресивний розвиток.
80. Внутрішні морські води.
81. Територіальне море (територіальні води).
82. Виняткова економічна зона.
83. Континентальний шельф.
84. Відкрите море. Міжнародно-правові свободи відкритого моря.
85. Права та обов'язки держав стосовно використання відкритого моря та його ресурсів.
86. Міжнародні протоки та канали.
87. Принцип мирного вирішення спорів та його регламентація.
88. Поняття та ознаки міжнародного повітряного права. Принципи галузі.
89. Джерела галузі.
90. Міжнародні організації..
91. Види співробітництва держав стосовно використання повітряного простору.
92. Відповідальність авіакомпаній за смерть та шкоду, заподіяну пасажиром
93. Поняття міжнародного космічного права, його система, об'єкти, джерела, основні принципи міжнародного права та спеціальні принципи галузі. Джерела галузі.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														Екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1									Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4		

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких	добре

		незначна	
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизовувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабка їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Посібники.
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа Moodle).
4. Пакети контрольних завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа Moodle).

14. Рекомендована література

Основна:

1. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право. Підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 762 с.
2. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. – 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 494 с.
3. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
4. Мірошніченко В.О. Міжнародне приватне право у схемах і визначеннях : посібник.

Київ: Центр навч. літ-ри, 2018. 152 с.

5. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса. Фенікс, 2018. 744 с.

6. Тетарчук В. І. Міжнародне право: Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 208 с.

Допоміжна:

7. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основні галузі : підручник / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожній ; за ред. В. Г. Буткевича. К. : Либідь, 2004. 816 с. Тимченко Л. Д., Кононенко В. П. Міжнародне право: підручник. Київ: Знання, 2012. 631 с.

8. Дахно І. І. Міжнародне економічне право: навчальний посібник.- Київ: Центр учбової літератури, 2009. 304 с.

9. Європейське право : Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури" 2018. 158 с.

10. Європейський Союз: теорія і практика інтеграції заради успіху: навчальний посібник / В. В. Дума, А. В. Боровик, А. В. Матвійчук, В. Ю. Микулець та інші; за заг. ред. А. В. Матвійчука. Рівне: Волин. обереги, 2019. 156 с.

11. Конституційні основи державного ладу Республіки Польща: історія і сучасність: навчальний посібник / В. В. Дума, О. В. Ільків, А. І. Левдер, В. Ю. Микулець та інші; за заг. ред. А. В. Матвійчука. Рівне: Волин. обереги, 2019. 168 с.

12. Мережко О. О. Проблеми теорії міжнародного та приватного права. Київ : Юстиніан, 2010. 320 с.

13. Микулець В. Ю. Євроскептецизм і євро оптимізм: сучасні теоретико-правові підходи / В. Ю. Микулець // Збірник тез виступів Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку вищої школи та економіки в XXI столітті», присвяченої 25-річчю Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука (11-12 жовтня 2018 р.). – Рівне: РВЦ МЕРУ ім. академіка С. Дем'янчука, 2018. – С. 30–33.

14. Микулець В. Ю. Сучасна специфіка прикордонної діяльності і проблема розвитку безпечних авіаперевезень / В. Ю. Микулець // Повітряне і космічне право: [Матеріали Всеукраїнської конференції молодих учених і студентів, Київ, Національний авіаційний університет 22 листопада 2018 р.] – Тернопіль: Вектор», 2018. – Т. 1. – С. 46–47.

15. Микулець В. Ю. Ознаки та положення Конституції Польщі як джерела адміністративного права. *Збірник тез виступів Науково-практичної конференції «Актуальні проблеми правознавства періоду суспільно-політичних трансформацій в Україні»*, (17 травня 2019 р.). Рівне: Юридичний факультет Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука, 2019. С. 5–7.

16. Микулець В. Ю. Правова основа прикордонної діяльності / В. Ю. Микулець // Перспективи юридичної освіти та науки в Україні: регіональний вимір: Науково-практична конференція, м. Рівне, 19-20 грудня 2018 р. – Рівне, Юридичний факультет Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука, 2018. С. 73–75.

17. Міжнародне публічне право: підручник / за ред. В. М. Репецького. Київ: Знання, 2012. 437 с.

18. Міжнародне публічне право: підручник. / Г. О. Анцелевич, О. О. Покрещук. За ред. Г.О. Анцелевича. Київ: Алеута, 2005. 424 с.

Законодавство

19. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

20. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004р. № 1629-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004, № 29, Ст. 367.

21. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991р. №406-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992, № 2, Ст. 5.
22. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV *Відомості Верховної Ради України*. 2004, № 50, Ст. 540.
23. Про правонаступництво України: Закон України від 12.09.1991р. № 1543-XII *Відомості Верховної Ради України*. 1991, № 46, Ст. 617.
24. Про Уповноваженого Верховної Раді України з прав людини: Закон України. *Голос України*. 1998, № 20, 20 січня.
25. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011р. № 5773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012, № 19-20, Ст. 179.
26. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011р. № 3671-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012, № 16, Ст.146.
27. Про морське право. Конвенція ООН від 10.12.1982 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 08.07.2019).
28. Віденська конвенція про право міжнародних договорів. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 23.03.2019).
29. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення URL : <http://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 03.05.2019).
30. Конвенція про заборону розробки, виробництва і накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про їх знищення. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/> (дата звернення: 09.03.2019).
31. Конвенція про правонаступництво стосовно міжнародних договорів. Київ: Юрінком, 1996, С. 58-90.
32. Конвенція про режим судноплавства на Дунаї. URL: <http://search.ligazakon.ua/> (дата звернення: 12.04.2019).
33. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р. URL: zakon1.rada.gov.ua (дата звернення: 23.04.2019).
34. Конвенція про спеціальні місії від 16 грудня 1969 року (набрала чинності з 1985 року). URL: zakon1.rada.gov.ua (дата звернення: 09.03.2019).
35. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини. URL: <http://subject.com.ua/> (дата звернення: 12.05.2019).
36. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 р. . URL: zakon1.rada.gov.ua (дата звернення: 09.03.2019).
37. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р. URL: zakon1.rada.gov.ua (дата звернення: 23.04.2019).
38. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права людини 1966 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 23.04.2019).
39. Про основні напрями зовнішньої політики України: Постанова Верховної Ради України. 1993, № 37, Ст. 379.
40. Регламент Європейського суду з прав людини. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. 1999, № 1, С. 123-217.
41. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу. Інтерпол; Статут, Міжнародний документ від 13.06.1956 URL : <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 09.03.2019).

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Верховна Рада України – <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
5. Міністерство юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>

6. EUR-Lex. – <https://eur-lex.europa.eu/content/welcome/about.html>
7. Цифрові юристи. Цифрова освіта. – <https://osvita.diia.gov.ua/courses/digital-lawyers>